

Beantwoording van de 7 vragen uit het integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving

1. Wat is de aanleiding?

Dit wetsvoorstel voorziet in de bevordering van de bestuurlijke integriteit en geeft meer mogelijkheden om bestuurlijke problemen het hoofd te bieden. Met de brief van 19 maart 2018 heeft minister Ollongren een omvangrijk pakket acties en maatregelen aangekondigd. In de Kamerbrief van 12 oktober 2018 is toegezegd om bovengenoemd wetsvoorstel tot wijziging van de Gemeentewet, Provinciewet, WolBES en Kieswet voor te bereiden en de consultatie te starten.

2. Wie zijn betrokken?

Betrokken zijn de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB), de Kring van CdK's, de Bestuurscolleges van Bonaire en Saba en de regeringscommissaris voor Sint Eustatius

3. Wat is het probleem?

Het opnemen van de VOG als benoembaarheidsvereiste voor wethouders en (eiland)gedeputeerden heeft als gevolg dat het niet kunnen overleggen van een VOG betekent dat betrokkene niet tot wethouder kan worden benoemd en de functie niet kan uitoefenen. In artikel 182, eerste lid, onder c, Provinciewet is bepaald dat de commissaris van de Koning een adviserende en bemiddelende rol heeft wanneer sprake is van verstoorde bestuurlijke verhoudingen binnen een gemeente, of van een situatie waarbij de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is. In de praktijk blijkt dat de commissaris niet altijd over passende instrumenten beschikt om uitvoering te geven aan deze zorgplicht. Voorgesteld wordt om het de commissaris (of een door hem aangewezen functionaris) door middel van een wijziging van artikel 182 van de Provinciewet mogelijk te maken om alle vergaderingen van het gemeentebestuur bij te wonen en alle documenten in te zien. De aanscherping van de regels omtrent stemonthouding, onverenigbare betrekkingen en verboden handelingen komt voort uit de onduidelijkheid in reeds bestaande wetgeving. In dat verband is het aangewezen om bepalingen inzake belangenverstremgeling van volksvertegenwoordigers en bestuurders op decentraal niveau te verduidelijken. De bestaande grondslag voor de herverdeling van raadszetels geldt voor gemeenteraden met een omvang van minder dan 13 zetels, dus bij gemeenten met maximaal 6.000 inwoners. Door deze wetswijziging kunnen raadszetels ook worden herverdeeld in gemeenten met maximaal 20.000 inwoners, dus bij gemeenteraden met een omvang van minder dan 19 zetels. Verder kan door aanpassing van de wetgeving met betrekking tot geheimhouding de benodigde duidelijkheid worden verschaft inzake het opleggen en opheffen van geheimhouding.

4. Wat is het doel?

Het doel van het geheel aan voorgestelde maatregelen is de bevordering van de integriteit en het bestuurlijk functioneren van het decentraal bestuur.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Het opnemen van de VOG als een benoemingsvereiste voor wethouders en (eiland)gedeputeerden kan niet anders dan door middel van het aanpassen van de wetgeving. Voor wat betreft de bestuurlijke toegangsbevoegdheid dient een wettelijke basis te worden gecreëerd. De aanscherping van de regels omtrent stemonthouding, onverenigbare betrekkingen en verboden handelingen komt voort uit de onduidelijkheid in reeds bestaande wetgeving. Door aanpassing van de wetgeving kan de benodigde duidelijkheid worden verschaft. Wat de herverdeling van zetels betreft, gaat het om uitbreiding van een bestaande wettelijke mogelijkheid. Verder kan door aanpassing van de wetgeving met betrekking tot geheimhouding de benodigde duidelijkheid worden verschaft inzake het opleggen en opheffen van geheimhouding.

6. Wat is het beste instrument?

Een wetsvoorstel is de enige mogelijkheid, er zijn geen alternatieven.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Het voorstel zal vooral gevolgen voor politieke ambtsdragers en medeoverheden bevatten. Er wordt geen toename van de administratieve lasten voor burgers of het bedrijfsleven verwacht.